

Анализ обозначенной проблемы осуществлен с позиций теории симулякров.

Ключевые слова: *инновации, образование, симулякр, симуляция.*

Natalia Kamardash. Innovation in education: analysis of the problem in the context of the theory of simulacra.

Article focuses on problem of quality education and its transformation according to expectations, the needs and the requirements of our time; was determined the relevance of the adequacy of the national system of education to innovation and reform recently. The analysis was done from the standpoint of the theory of simulacra.

Keywords: *innovation, education, simulacrum, simulation.*

Стаття надійшла до редакційної колегії 31.10.2016

УДК 378.147:37.022:61-057.875

© Киричок В. А., 2016

Киричок Віра Андріївна

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ (ФАРМАЦЕВТИЧНИХ) НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті розкрито особливості організації сучасної самостійної роботи студентів у вищих медичних навчальних закладах на основі компетентнісного підходу. Доведено необхідність формування внутрішньої мотивації особистості в процесі СРС. Найбільш оптимальним визначено рефлексивний вид контролю. Обґрунтована необхідність впровадження сучасних форм і методів науково - дослідної роботи зі студентами.

Ключові слова: *аудиторна та позааудиторна самостійна робота; компетентнісний підхід; мотивація до процесу навчання; науково-дослідна робота студентів; рефлексивний контроль; самостійна робота студентів.*

Сучасне українське суспільство відчуває гостру проблему у компетентнісних, конкурентоспроможних фахівцях, які здатні широко та аргументовано мислити, спираючись на фундаментальні знання, в реальній діяльності здатні швидко приймати нестандартні рішення, діяти самостійно та результативно. В досягненні цієї мети важливу роль відіграє організація самостійної роботи студентів, як одна із основних складових професійної підготовки студентів у вузі, яка сприяє саморозвиткові необхідних здібностей випускника до більш

складних видів діяльності, забезпечує формування мобільних, здатних до інноваційної діяльності кваліфікованих кадрів.

Метою статті є розкриття особливостей умов організацій сучасної СРС у ВНМЗ.

Аналіз останніх досліджень. Вивчення наукових джерел дало змогу зазначити, що проблемі організації СРС у вищій школі, зокрема медичній, як в Україні, так і за кордоном, присвятили наукові розвідки педагоги та психологи [1; 2; 5]. Це стосується розкриття наступних питань: визначення змісту СРС, видів та форм її організації, в тому числі на засадах компетентнісного підходу, пошуку сучасних видів контролю за результатами самостійної роботи, формування мотивації студентів до навчальної діяльності. Найбільш складними і не до кінця розв'язаними залишаються питання визначення виду контролю та формування мотивації студентів у самостійній роботі.

Виклад основного матеріалу. Основна мета самостійної роботи – оптимізувати навчальний процес, привести у гармонійне співвідношення навчальний контроль якості знання, створити умови для самостійного оволодіння студентами професійними знаннями та набуття ними практичних вмінь та навичок. Крім того, цей вид діяльності спонукає студентів до участі у науково-дослідницькій роботі. Самостійна робота може розглядатись як вид діяльності, що стимулює самостійність, активність, пізнавальний інтерес, і як основа самоосвіти, а з іншого боку – як система заходів або педагогічних умов, що забезпечують керівництво самостійною діяльністю студентів. Розрізняють такі види самостійної роботи як аудиторну та позааудиторну. Метою СРС є: формування самостійності як риси особистості і засвоєння знань, умінь та навичок. СРС підвищує відповідальність студентів, дозволяє ефективніше розвивати їх творче мислення, формувати їх свідомість. Ефективність СРС залежить від таких необхідних умов: висока мотивація до пізнання; самодисципліна і воля студента; уміння працювати з літературними джерелами, документами, комп'ютерними технологіями та іншими засобами; уміння розподілити час.

Слід зазначити, що СРС, яка здійснюється на основі компетентнісного підходу, має ряд особливостей, свою специфіку: 1) орієнтація на облік індивідуальних особливостей студентів, яка проявляється у варіативному та диференційованому характері задач та завдань самостійної роботи для виконання студентами. Це, в свою чергу, створює умови для реального вибору студентом тих завдань, які відповідають його здібностям і інтересам, що сприяє просуванню студентів за індивідуальним освітнім маршрутом. Відбувається інтеграція знань. Студенти набувають цілісного уявлення про майбутню професійну діяльність, отримують досвід практичної та

дослідницької діяльності; 2) спрямованість на облік предметних та особистісних освітніх результатів студентів, які проявляються по мірі їх просування за освітнім маршрутом (при виконання проєктів, ІНДЗ – індивідуальних навчально-дослідних завдань). В процесі виконання самостійної роботи відбувається самовдосконалення та саморозвиток особистості студентів, які визначають напрямки їх професійної самоосвіти. Студенти оволодівають різними як методичними вміннями, так і дослідницькими вміннями; 3) можливість проєктування індивідуального освітнього маршруту надається шляхом формування портфоліо студента, що дозволяє відслідкувати його особистісний професійний розвиток, сприяє розвитку професійної компетентності студентів [4].

Проведене на кафедрі педагогіки та психології післядипломної освіти Національного медичного університету імені О. О. Богомольця анкетування та бесіди з викладачами-слухачами вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів (53 респондента) дозволили окреслити проблеми в організації СРС. Третина респондентів серед найважливіших проблем, які потребують розв'язання в сучасних умовах у провадженні різних видів самостійної роботи, виділяють такі: пасивність студентів, несформованість вмінь та навичок самостійно працювати, низький рівень мотивації або її відсутність у процесі навчання, проблеми у виборі методів контролю за виконанням самостійних завдань.

Найскладнішим питанням в організації самостійної роботи є формування позитивної мотивації до навчання. Мотиви формуються в діяльності, яку організовує викладач, ставлення ж студентів до цієї діяльності формується в ній самій. До навчального матеріалу має бути позитивне ставлення, тобто предмет засвоєння має бути цікавим для опанування. У багатьох студентів, на жаль, вимоги до своєї навчально-професійної діяльності значно занижені. В проведених наукових дослідженнях (А. Реана, 1988 р.) виявилось, що відсутній значущий зв'язок рівня інтелекту студентів із показниками успішності з усіх дисциплін, вони відрізняються не за рівнем інтелекту, а за мотивацією до навчальної діяльності [2].

Значно зростає роль викладача у процесі формування внутрішньої мотивації у студентів до процесу навчання. Висока позитивна мотивація відіграє роль компенсаторного чинника за умови недостатньо високого рівня розвитку спеціальних здібностей або прогалин у необхідних знаннях, вміннях і навичках студента. Важливою специфічною рисою СРС виступає зорієнтованість на успіх, оскільки її основною метою є професійний та особистісний розвиток студентів, надання різних можливостей для творчої та професійної самореалізації студентів.

Ось чому викладачеві слід активніше створювати в процесі навчання, особливо в роботі зі «слабкими» студентами, штучні ситуації гарантованого успіху, добирати для них посильні завдання, в разі потреби зменшувати їх обсяг, підтримувати та схвалювати найменші досягнення, в разі потреби допомагати відшукувати найоптимальніші шляхи та способи розв'язання проблемних професійних задач, проводити індивідуальні заняття та консультування, використовувати форму взаємоконтролю з делегуванням відповідальності за оцінку на самих студентів, тощо.

Найбільш оптимальним є рефлексивний вид контролю, який здійснюється в формі обміну думками між студентом і викладачем у рівноправному діалозі, це «замаскований» контроль. В ході такого контролю студент розповідає про процес, хід своєї діяльності, як про готовий результат, що відбувся, – головний свій здобуток. Це дає можливість викладачеві розгледіти ту конкретну операцію, той конкретний хід, який увів діяльність та призвів до пошуку нерационального способу розв'язання самостійного завдання. Перевагою рефлексивного контролю є орієнтація студента на аналіз власних способів роботи з проблемою, що позбавляє його від спроб шукати «лінії найменшого спротиву», тобто вчить розв'язувати проблему самостійно [1, с. 20-29].

В умовах реалізації особистісно-орієнтованого підходу в організації СРС відбуваються певні зміни в позиції викладача зі зміною основних функцій: він виступає організатором пізнавальної діяльності студентів, їх консультантом і помічником, здійснюючи систематичний контроль різних видів СРС, привертаючи їх увагу до різноманітних видів такої роботи, зокрема, її пріоритетного напрямку – завдань дослідницького, творчого характеру, які формують критичний тип мислення майбутніх медиків.

При плануванні СРС слід враховувати її спрямованість та характер змін протягом навчання у ВМНЗ: для молодшокурсників вона спрямована на поглиблене вивчення окремих дисциплін, на старших курсах набуває більш науково-дослідного та творчого характеру.

В сучасних умовах викладачеві в навчальному процесі слід активніше використовувати позааудиторні форми науково-дослідної роботи зі студентами, а саме: предметний науковий гурток; проблемні групи, проблемні студентські лабораторії (ПСЛ), наукові конференції [3, с. 44-45].

Вагоме місце серед методів наукового дослідження в організації СРС на новітніх засадах займає метод індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) – як окремий змістовий модуль, який

містить елемент пошукової, частково науково-дослідної роботи, що дозволяє залучити студента до НДР [3, с. 38-39].

Висновки. Таким чином, СРС є важливим елементом процесу підготовки майбутнього фахівця, що дозволяє зробити студента активним суб'єктом навчального процесу, розвиває його творчу активність, критичне мислення, самостійність, викликає у нього бажання постійно самовдосконалюватись, оволодіваючи навичками самоконтролю, стимулює його до постійного підвищення свого професійного рівня в майбутньому.

Діяльність викладача з організації самостійної роботи студентів має відбуватись на таких засадах: розробка системи нових завдань з предмета різних рівнів складності з урахуванням можливостей здібностей і рівня підготовленості студентів; необхідність здійснення контролю за будь-яким завданням; створення позитивного емоційного фону заняття; зорієнтованість на майбутню професію, інтегрованість з іншими профільними дисциплінами, змісту завдань із фахових дисциплін; спрямованість завдань на перевірку раніше засвоєних знань та вмінь, які дозволяють використовувати ці знання; співвіднесення оптимальних поєднань фронтальної, групової та індивідуальної форм роботи з урахуванням специфічних відмінностей кожної групи студентів; надання викладачем консультативно-дозованої допомоги залежно від підготовленості студентів і рівня складності навчального завдання.

Специфіка СРС на засадах компетентнісного підходу має проявляти в її спрямованості на конкретного студента; у наявності навчально-методичного забезпечення з метою реалізації особистісної спрямованості СРС; в наявності інформаційного, освітнього середовища ВНЗ, що дозволяє використовувати нове навчально-методичне забезпечення і є запорукою індивідуального професійного розвитку студент; використанні сучасних форм і методів наукового дослідження в організації СРС; впровадження інноваційної рефлексивної форми контролю.

Література

1. Заїка О. В. Організація самостійної роботи студента / О. В. Заїка // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – № 6. – С. 20-29.
2. Зайцева І. В. Мотивація учіння студентів / І. В. Зайцева; за ред. П. Г. Лузана. – Ірпінь : АДПС України, 2000. – 191 с.
3. Максименко С. Д. Науково-дослідницька діяльність студентів: метод. реком. для слухачів факультету підвищення кваліфікації викладачів I–IV рівнів акредитації вищих медичних навчальних закладів України / С. Д. Максименко. – К., 2013. – 64 с.

4. Маленков Р. А. Специфика самостоятельной работы студентов в условиях реализации компетентного подхода / Р. А. Маленков // Alma mater. – 2011. – № 4. – С. 66-69.

5. Филоненко М. М. Психологія особистісного становлення майбутнього лікаря : монографія / М. М. Філоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2015. – 420 с.

Вера Киричок. Особенности организации самостоятельной работы студентов высших медицинских (фармацевтических) учебных заведений.

В статье раскрыты особенности организации самостоятельной работы студентов в высших медицинских учебных заведениях на основе компетентного подхода. Доказана необходимость формирования внутренней мотивации личности в процессе СРС. Наиболее оптимальным определен рефлексивный вид контроля. Обоснована необходимость внедрения современных форм и методов научно-исследовательской работы со студентами.

Ключевые слова: аудиторная и внеаудиторная самостоятельная работа; компетентный подход; мотивация обучения; научно-исследовательская работа студентов; рефлексивный контроль.

Vira Kyrychok. Features of the organization of self-dependent work of students of higher medical (pharmaceutical) education.

In the article the features of the organization of self-dependent work of students in higher educational institutions on the basis of competence is revealed. It proves the possibility of formation of internal motivation of students in self-dependent work. The best defined reflective type of control. The necessity of introducing modern forms and methods of scientific research work with students is substantiated.

Keywords: class and extracurricular self-dependent work; competence approach; motivation for learning; reflexive control; research work of students; self-dependent work of students.

Стаття надійшла до редакційної колегії 27.10.2016

УДК 378.147.016(477.46):504

© Ключка С. І., 2016

Ключка Світлана Іванівна

Черкаський державний технологічний університет

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЕКОЛОГІВ

Інтерактивний освітній процес передбачає розвиток творчого потенціалу молоді і стосується не лише створення та поширення